

Byggnadsminnesförklaring av äldre boningshus, collegiebostaden, på fastigheten Stocke 1:12, Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län

Frågan om byggnadsminnesförklaring av rubricerade byggnad väcktes 1982-11-20.

Byggnadsnämnden har i sammanträde 1983-08-09 godtagit byggnadsminnesförklaringen.

Fastighetens ägare, har godtagit de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Länsmuseet har under hand tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Av de två skattehemmanen som har namnet Stocke, såldes det östra år 1676 av Anders Andersson till överste Zacharias Ribbing. Denne lär ha varit ombud för prosten Zacharias Plantin i Offerdal. Han skänkte jorden till kronan mot att få kronojord i Offerdal i utbyte. Därmed kunde 1674 års beslut om en skola på Frösön förverkligas.

Frösö Trivialskola startade 1679 och var under lång tid landets enda landsbygdsläroverk. Här fanns förutom själva skolbyggnaden också Contubernie (inkvarteringsrum för eleverna) och lärarbostäder. Stocke östergård omfattade sju tunnland åker samt äng och skog. Den delades så, att rektor fick hälften av hemmanet och de tre lärarna eller kollegorna vardera en sjättedel.

Lärarnas boningshus var ursprungligen samlade i en tät klunga nedanför landsvägen söder om skolan. De äldsta husen tycks ha uppförts omkring 1680.

Under 1730-talet nybyggdes såväl rektors som andra klass kollegors boningshus. Sistnämnda är den s k collegiebostaden, som stod färdig 1735. Den uppfördes ett stycke väster om landsvägen av dåvarande kollegan, magister Johan Flodén, som senare blev komminister i Ås. Det första syneinstrumentet är från 21 juni 1744, då Flodén överlät bostället till sin efterträdare, magister Mikael Ström: "En Bygning, i the vid sista synen utdömda våningshusens ställe, uppsatt af godt furutimmer år 1735, 12 al. lång, 12 3/4 al. bred och 4 1/2 al. högt täckt med näfver och hängtakved,

afdelad i två kamrar och ett kök, samt qvist el. brädfarstufva, med drickes kiällare under bygningen ..... Därefter syntes Byggnaden innan till, och theraf befantes then östra kammaren 6 al. lång, 6 1/4 al. bred, innan redd med dörr, gångjärn och lås, 2 par fenster, spisel med järn spjäll, tak och golf, alt sammans behållit Then yttra el. västra kammaren af lika storlek, med färdig innanredning, men intet lås. Köket 12 al. långt och 6 al. bredt innanredt med dörr och gångjärn, men intet lås. 2 par fenster, Kiöke Spisell och Bakugn ..... 1751 efterträddes Ström av magister Daniel Selander, som hade bestället i sex och flyttade därifrån då han blev rektor för skolan. Han efterträddes av Jonas Biberg, sedermera kyrkoherde i Sollefteå. 1764 övertogs huset och tjänsten av magister Zackarias Hedén, som också lät flytta byggnaden från dåvarande Åkermarken till dess nuvarande läge. Hedén brädfordrade också alla väggar, utem den östra gaveln. Hedén flyttade 1771 till Härnösand och efterträddes av Erik Wagenius från Häggenås, som senare blev rektor för skolan. 1780 flyttade magister Göran Gerdiyall in i huset, 1787 efterträddes han av magister Anders Widgren, som dog 1803 och efterträddes av Olof Lodin. Denne efterträddes i sin tur år 1833 av J Huss, som emellertid redan 1834 flyttade till Härnösand. 1834 övertogs bestället av den sista innehavaren, L F Weinberg, som bodde i huset, tidvis som vice rektor, tills dess skolan flyttades till Östersund 1847.

I det sista syneprotokollet från 1833 sägs: "Hela byggnaden syntes väl af ålder nog förfallen, men som den å hela norra sidan jemte knutarna blifvit brädfordrade fann Syne Rätten icke eller skäl den samma för närvarande utdöma." Taket och skorstenen borde repareras, men efter dessa förbättringar "bör huset ännu kunna stå i 12 års tid" och torde ej heller efter denna tid behöva alldeles utdömas.

Vad som hände med byggnaden de följande 75 åren är inte helt klarlagt. År 1924 överlämnades byggnaden samt ett område runt om på 396 m² som gåva till Frösö hembygdsförening av fröken Ottilia Behm. Byggnaden renoverades 1929.

Collegiebostaden har stomme i liggtimmer och är försedd med stående lockpanel och sticktak. Byggnaden är målad med Falu rödfärg med fönsteromfattningar, spröjsar o dyl i vit oljefärg. Grunden är av murad, huggen natursten. På västra sidan är uppfört en förstuga i bräder. Köket har rappade väggar och tak av slät panel med synliga bjälkar under. Rummet domineras av en stor murad och kalkad öppen spis med bakugn. I golvet finns en lucka ned till källaren.

Östra kammaren har tak lika som köket, boasering upp till ca en meter och där ovanför en papptaket. I rummet finns en kakelugn. Västra kammaren har tak lika som köket. Väggarna utgörs av slammade bräder.

Collegiebostaden är en till väsentliga delar oförändrad byggnad från Frösö Trivialskolas tid. Den bevarar egenarten av gången tids bebyggelse och minnet av ett historiskt betydelsefullt skede, och är ned hänsyn därtill att: anse som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen (1960:690, ändrad och omtryckt 1976:440) om byggnadsminne, collegiebostaden på fastigheten Stocke 1:12, Frösö socken, Östersunds kommun, Jämtlands län, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

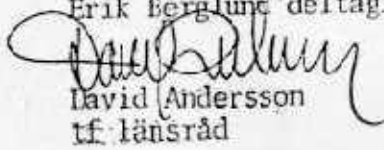
1. Skyddsföreskrifterna berör byggnadens exteriör samt följande av husets interiörer: all fast inredning såsom golv, väggar, dörrar, dörrfoder, fönster, fönsteromfattningar, tak, fasta inventarier samt målning eller tapet på fast inredning.
2. Ovannämnda byggnad får ej rivas eller flyttas.
3. Ovannämnda byggnad får ej till sitt yttre byggas om eller förändras på annat sätt.
4. Befintlig fast inredning som berörs av skyddsföreskrifterna enligt ovan skall bevaras.
5. Byggnadens planlösning får ej förändras.
6. Underhållsåtgärder som berör exteriören såsom ommålning samt reparation av timmerfasader, träpanel, takbeläggning, skorstenar, fönster, stensockel liksom underhåll av den äldre fasta inredningen som berörs av skyddsföreskrifterna enligt ovan skall utföras på sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskas. Innan underhållsåtgärder vidtages enligt ovan skall samråd ske med länsstyrelsen, som också lämnar råd och anvisningar i dessa frågor. Motsvarande gäller även beträffande byggnadens interiör.
7. Det på karta tillhörande dessa skyddsföreskrifter markerade området får ej ytterligare bebyggas eller bli föremål för annan väsentlig förändring. Området skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Om ändring av byggnadsminne i strid med skyddsföreskrifterna anses nödvändig för att byggnaderna skall vara till nytta eller sådan ändring i övrigt kan anses påkallas av särskilda skäl, kan länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Sundsvall, se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta beslut har förste länsassessorn Erik Berglund deltagit.

David Andersson
tf länsråd

Ingvar Jansson
länsantikvarie

Stocketitt

112

Utsiktstorn

MS

albacken

22
MS

Museum

18

STOCKE

III

R

4:4

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos kammarrätten i Sundsvall.

Besvärshandling skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen, som skall vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller hans ombud, skall anges det beslut mot vilket talan förs, vad som yrkas samt de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet. Klaganden bör vidare uppge bevis som han vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppge namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer.

Insänds besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Kammarrätten, Box 714, 851 21 SUNDSVALL.